ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร*

Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing : A Case Study of New Wave and Nakhon Literary Group Members

มาโนช ดินลานสกูล / Manoch Dinlansagoon

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สงขลา 90000, ประเทศไทย
Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thaksin University Songkhla 90000, Thailand

Email: m_nisara@hotmail.com

Received: May 13, 2022
Revised: August 3, 2022
Accepted: August 15, 2022

Abstract

A study on Lesson Learned of Reading and Writing Camp Organizing: A Case Study of New Wave and Nakorn Literary Group Members found that New Wave literary group members had been organizing reading. and writing camps for almost two decades, dominantly led by Kanti Na Satta with cooperation and participation of other members. Throughout the past ten years (2007 – 2017) experiences regarding reading and writing camp organizing reflected their commitment, careful selection of trainers and duty assigning in order to run appropriate activities that were importantly beneficial to camp members. Other matters were regarded as second priority. With regard to design and curriculum of camp organizing the New Wave literary group employed a system-based approach and focused on happy and successful writing. This led to a particular characteristic of camp

*โครงการวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. (มนุษยศาสตร์) พ.ศ.2562

process in which camp members' imagination was encouraged. For the Nakhon literary group, which was the oldest group of southern Thailand, established in 1982, group members began to play their role actively in organizing reading and writing camp after 2007. Pramual Maneerot served as the leader who worked cooperatively with some members of the earliest group and new group members to bring back strength and clearer role of the group. This group organized camps for every level of education ranging from primary level to university level concentrating on enjoyment and friendliness as strategies. They tried to avoid stage lectures and focused on members' own-story telling. Opportunities were given to unprivileged groups or those who had problems but were committed to reading and writing activities. They focused on launching free and psychological healing writing and reading. Camp organizing was very flexible with no specific plans. Activities were run under suitable situation, venue, number of trainers and camp members.

Keyword: Lesson learned, reading and writing Camp, New Wave and Nakhon Literary groups

บทคัดย่อ

การถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครนั้น อาศัยข้อมูลในช่วงเวลา 10 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2560) พบว่า สมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ได้จัดค่ายพัฒนาการอ่านเขียน โดยมีกานติ ณ ศรัทธา ดวงแก้ว กัลยาณ์ เป็นแกนนำ และสมาชิกคนอื่น ๆ มาร่วมงานตามความเหมาะสม ได้แสดงให้เห็นประสบการณ์อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน โดยเฉพาะความจริงจังและรอบคอบในการจัดการค่ายทุกกรณี เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนดอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่สมาชิกค่ายจะได้รับเป็นสำคัญ เรื่องอื่นเป็นเรื่องรองลงไป มุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ จึงเกิดกระบวนการจัดค่ายที่เน้นการ "กระตุ้นจินตนาการ" ส่วนกลุ่มนาครในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่ของภาคใต้ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ.2525 สมาชิกเริ่มมีบทบาทการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนอย่างจริงจังในช่วงหลัง พ.ศ.2550 โดยมีประมวล มณีโรจน์ แกนนำคนสำคัญของกลุ่มเป็นผู้มีบทบาทด้านนี้ มีสมาชิกรุ่นแรกของกลุ่มจำนวนหนึ่ง และคนรุ่นใหม่บางคนเข้ามาร่วมแสดงบทบาทนี้ให้เข้มแข็งและชัดเจนมากขึ้น จัดกิจกรรมให้แก่สมาชิกค่ายทุกระดับชั้นตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา จัดกิจกรรมให้สมาชิกค่ายมีความสนุกสนานแบบเป็นกันเอง ลดการบรรยายบนเวที เน้น "การบอกเล่าเรื่องตัวเอง" ของสมาชิกค่าย เน้นกลุ่มด้อยโอกาสหรือสมาชิกค่ายที่มีปัญหาชีวิต แต่มีความตั้งใจ มุ่งมั่นในกิจกรรมการอ่านการเขียน เน้นการอ่านการเขียนที่มีอิสระและดูแลจิตใจของสมาชิกค่าย ด้วยรูปแบบค่ายที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ไม่ยึดแบบแผนเข้มงวด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สถานที่ จำนวนวิทยากรหรือจำนวนสมาชิกค่าย

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน, ค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน, กลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร

บทนำ

การอ่านการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกันในชีวิตประจำวันดังที่ Matmungkun (2011, p. 8) ได้อ้างถึงคำพูดของ ราเคล ไคดา (Rachel Keidar) ว่า การเขียนหมายถึง การสื่อสารการแสดงความคิดความรู้สึกออกมาอย่างมีความหมาย ดังนั้น การเขียนและการอ่านจะดำเนินไปพร้อมกัน เนื่องจากการเป็นนักเขียนที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยการอ่านที่แตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ส่วนการฝึกฝนให้เด็กเขียนหนังสือให้ได้นั้น ครูต้องตระหนักว่าการฝึกเขียนที่ให้ลอกเลียนแบบโดยเด็กไม่ได้ใช้ความคิด แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือหรือฝึกเฉพาะความสวยงามของลายมือนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับการเขียนที่มาจากความคิด ซึ่งเกิดจากการฝึกคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาสัญลักษณ์ คือตัวอักษรอย่างธรรมชาติจากการได้ฟังมามาก ได้อ่านมามากจนสามารถถ่ายทอดเองได้ และมาฝึกฝนความถูกต้องสวยงามภายหลัง

สังคมไทยโชคดีอย่างยิ่งที่สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านการอ่านการเขียน เป็นแรงบันดาลใจและส่งเสริมคุณค่าการอ่านการเขียนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังเช่นกรณีที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดการอ่านหนังสือและทรงปรารถนาให้พสกนิกรของพระองค์รักการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก เนื่องจากทรงเห็นว่า “หนังสือ” เป็นที่มาของแหล่งความรู้และวิทยาการทุกด้าน และทุกคนแสวงหาได้ง่าย ดังข้อความบางส่วนจากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ในหนังสือประจำปีโรงเรียนจิตรลดา 28 มีนาคม 2513 ความว่า “...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนคนสมัยโบราณนั้นเกิดจากการสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก และจดจำข้อความต่าง ๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้ คนสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้นจะติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น...” (Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2018, 22)

แบบอย่างจากบุคคลสำคัญในชาติเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาการอ่านการเขียนทั้งในส่วนของผู้รับคือนักเรียนและเยาวชน รวมทั้งผู้ให้คือ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ครู เอกชนทั้งหลาย ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้การอ่านการเขียนเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพในการดำรงชีวิตของสมาชิกสังคม เช่นที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21...ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา (Office of the Education Council, 2017, p. 42)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถาบันการศึกษาทุกระดับจึงให้ความสำคัญแก่เรื่องการอ่านการเขียนอย่างมาก นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว ยังมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมอีกหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรมตามนโยบายของสถานศึกษา องค์กรเอกชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการอ่านการเขียนซึ่งยังไม่เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง หรือการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านการอ่านการเขียน เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ บริษัท ซีพี.ออลล์ บริษัท ปตท. กระทรวง

วัฒนธรรม ทีเค.พาร์ค เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มนักเขียน โดยเฉพาะกลุ่มนักเขียนในภาคใต้ ซึ่งมีบทบาทมาต่อเนื่องและยาวนานนับทศวรรษ นั่นคือ นักเขียนกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ซึ่งร่วมขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของชาติเรื่องการอ่านการเขียนอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาของ Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) พบว่า บทบาทการพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครมีหลายประการที่เหมือนกัน โดยเฉพาะเป้าหมายในการจัด ความหลากหลายของประสบการณ์ทั้งในมิติกว้างและลึก และผลของการจัดค่าย กล่าวคือ การจัดค่ายมานานหลายปีได้สร้างประสบการณ์ที่ดีแก่สมาชิกของกลุ่ม เพราะแกนนำคนสำคัญมีความคิดเรื่องการจัดค่ายมาตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย จุดเริ่มต้นมาจากกิจกรรมในโรงเรียนที่สมาชิกบางคนเป็นครูสอนอยู่ แล้วเข้าไปช่วยกันจัดกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วง ทำให้นักเรียนเติบโตขึ้นจนกลายเป็นบรรณาธิการ นักเขียน และช่วยส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มมาจนถึงทุกวันนี้

สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ได้สร้างสรรค์สังคมผ่านค่ายการพัฒนาการอ่านการเขียนมานานนับทศวรรษ นับว่ามีคุณค่าอย่างมาก หากได้มีการศึกษาประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้สักชุดหนึ่งสำหรับเป็นกรณีศึกษาให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายและงบประมาณเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ใช้เพื่อการวางแผนกำหนดเป้าหมายกิจกรรมหรือตัวบุคลากรได้สอดคล้อง ก็ย่อมเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ Intarapinthurat (2003, pp. 67-68) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Peter Drucker เกี่ยวกับการจัดการความรู้ ทุกคนรู้ดีว่าต้นธารแห่งความมั่งคั่งคือ ความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์กับงานเฉพาะด้านที่เรามีความชำนาญอยู่แล้วก็จะเกิดผลที่เรียกว่าการเพิ่มผลผลิต (Productivity) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในเป้าหมายข้อ 2.1.5 ให้สถาบันทางสังคม ชุมชน สื่อมวลชนและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัดที่ 3.3 เรื่องพัฒนาการอ่าน ตลอดจนกำหนดแนวทางเรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016, pp. 65-68)

จากเหตุผลดังกล่าว จึงได้นำเสนอโครงการวิจัยถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาครในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนที่บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

ทบทวนวรรณกรรม

Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission (2012, p. 16) กล่าวถึงการถอดบทเรียนจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การถอดบทเรียนเป็นการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานจริง โดยใช้วิธีการสกัดเอาความรู้และประสบการณ์ของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น รวมทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและเผยแพร่ได้ ในการถอดบทเรียนเน้นการพูดคุย สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง จับประเด็นสังเคราะห์ให้ได้กระบวนการ วิธีดำเนินงานจากบทเรียนหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา

Sidala (2007) กล่าวถึง เทคนิคการถอดบทเรียนไว้สรุปได้ว่า กระบวนการถอดบทเรียนในแต่ละเทคนิค พิจารณาโดยรวมแล้ว แบ่งขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการ ได้เป็น 6 ขั้นตอน โดยในขั้นที่ 1 และ 2 เรียกว่าเป็นขั้นเตรียมการ ตั้งแต่ขั้นที่ 3 เป็นต้นไป เป็นขั้นดำเนินการถอดบทเรียน คือ 1) เตรียมความพร้อมมี 3 ส่วนที่ต้องดำเนินการก็คือ เตรียมกระบวนการ (ออกแบบ) เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เตรียมบรรยากาศให้สงบและผ่อนคลาย เตรียมตัวผู้เข้าร่วมให้พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ 2) เตรียมความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย กระบวนการ บทบาทของผู้เข้าร่วม 3) เตรียมความทรงจำเกี่ยวกับที่มาของการทำงานร่วมกัน 4) วิเคราะห์ความสำเร็จหรือผลงานที่เกิดขึ้นจริง และเปรียบเทียบกับผลที่คาดหวัง 5) วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยภายในและภายนอกโครงการ หรือองค์กร 6) สังเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอแนะ

Intarapinthurat (2003, pp. 69-72) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการจัดการความรู้บางทฤษฎีว่า คือ การผสมผสานและเกื้อกูลกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) ความรู้ที่บันทึกเป็นทางการ (Explicit Knowledge) 2) ความรู้ความสามารถที่ฝังแฝงอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) 3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) การจัดการความรู้จะประสบความสำเร็จได้สมบูรณ์แบบ ต้องหาทางให้ได้ทั้ง explicit tacit knowledge มาประสานผนึกรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง โดยมีองค์กรรองรับในการจัดการ

Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) ได้ศึกษาบทบาทของกลุ่มคลื่นใหม่ซึ่งมีกานติ ณ ศรัทธา และดวงแก้ว กัลป์ยาณ์ เป็นแกนนำเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียนแก่นักเรียนและเยาวชน พบว่า บทบาทด้านการส่งเสริมการอ่านการเขียนแก่เยาวชนในรูปแบบการจัดค่ายนั้น เป็นบทบาทที่โดดเด่นอย่างยิ่ง กลุ่มคลื่นใหม่ทำมาต่อเนื่องยาวนานราวสองทศวรรษมาแล้ว สถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ยอมรับอย่างกว้างขวาง มีพัฒนาการด้านรูปแบบของกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง จึงสร้างเครือข่ายนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมค่ายและสนใจการอ่านการเขียนอย่างจริงจังได้จำนวนหนึ่ง นอกจากนั้น การจัดค่ายยังสร้างจุดเปลี่ยนในชีวิตแก่นักเรียนที่มีปัญหาได้จำนวนมาก จนเด็กเหล่านั้นมีพัฒนาการของชีวิตที่พึงประสงค์และมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่มและเป็นพี่เลี้ยงแก่คนรุ่นหลังที่สนใจการอ่านการเขียนได้อย่างดี

Dinlansagoon, Wattanachai, Phimdee & Janwong (2013, pp. 173-184) ได้ศึกษาบทบาทของกลุ่มนาครด้านการพัฒนาการอ่านการเขียน พบว่า นับตั้งแต่ช่วงหลังการก่อตั้งกลุ่ม ได้ทำให้สังคมรับรู้มาโดยตลอดว่าการทำกิจกรรมค่าย ทั้งในฐานะผู้จัดและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคนรุ่นใหม่ เป็นการเพาะสร้างหรือผลิตแนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธาบางประการ “ตัวตนของกลุ่มนาคร” เน้นการทำกิจกรรมแนวนี้อีกมาก เช่น กิจกรรมค่ายวรรณกรรม กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ กิจกรรมค่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น สมาชิกหลายคนยังคงส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้อ่านและเขียนทั้งการจัดโครงการ และเป็นวิทยากรเพื่อส่งเสริมการอ่านการเขียน เช่น จรูญ หยูทอง รัตนธาดา แก้วพรหม ไพฑูรย์ ธัญญา สมใจ สมคิด ประมวล มณีโรจน์ เจน สงสมพันธุ์ สมคิด ทองสง ปัทมราษฎร์ เชื้อศูทร เป็นต้น ซึ่งสมาชิกกระจายอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ เช่น พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ว่าด้วยการถอดบทเรียนและการจัดการความรู้ รวมทั้งผลการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ตามสมมุติฐานที่ว่า บทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน : กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร คือความรู้ชุดหนึ่งเกี่ยวกับการจัดค่าย และเกิดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อรวบรวมประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร ขั้นตอนดังนี้ 1) วิธีการถอดบทเรียน 3 ประสาน คือ ความรู้ที่บันทึกเป็นทางการ (Explicit Knowledge) ความรู้ความสามารถที่ฝังแฝงอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อาศัยการสังเกตการจัดค่ายจาก วีดิทัศน์ การสัมภาษณ์ การเล่าเรื่องทั้งการพูดและการเขียน การล้อมวงสนทนา ศึกษาเอกสาร โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่และกลุ่มนาคร สมาชิกค่ายต่าง ๆ ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดค่าย ผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรผู้สนับสนุนงบประมาณการจัดค่าย 2) สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิดการถอดบทเรียนการจัดการงานวิจัยระบบสุขภาพ ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) โดยเพิ่มวิธีการศึกษาแบบคู่ขนานระหว่างสิ่งที่ทำ (กิจกรรม) กับสิ่งที่เกิด (ผล) คือ ทัศนะใหม่ของค่ายการพัฒนาการอ่านการเขียน การจัดการระบบระเบียบค่าย และคุณูปการของการจัดค่าย 3) นำเสนอรูปแบบการจัดค่ายการพัฒนาการอ่านการเขียนแบบบูรณาการ

2. การวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลการจัดค่ายการพัฒนาการเขียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 - 2560 เป็นเวลา 10 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มคลื่นใหม่ฟื้นตัวขึ้นมาและจัดค่ายพัฒนาการเขียนการอ่านอย่างต่อเนื่อง และสมาชิกกลุ่มนาครบางส่วนเริ่มมีบทบาทการพัฒนาการอ่านการเขียนแก่นักเรียนและเยาวชนชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มวรรณกรรมคลื่นใหม่ (5 คน) และกลุ่มนาคร (5 คน) ที่เป็นวิทยากรจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน ครูหรือบุคลากรเจ้าของโครงการ (ค่ายละ 1 คน) นักเรียนหรือเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการโดยเลือกแบบเจาะจง (ค่ายละ 2 คน) และผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานผู้อนุมัติโครงการ (ค่ายละ 1 คน) และสังเกต สนทนา สัมภาษณ์ในระหว่างและหลังจัดค่าย 2 ครั้ง

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังประเด็นต่อไปนี้

1. ถอดบทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน

การถอดบทเรียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครในช่วง 1 ทศวรรษ (พ.ศ. 2550-2560) พบว่า สมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ซึ่งมี กานติ ณ ศรัทธา ดวงแก้ว กัลยาณ์ เป็นแกนนำ และสมาชิกคนอื่น ๆ มีประสบการณ์อย่างชัดเจนในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียน มีความจริงจังและรอบคอบในการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย เพื่อจัดกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนด คำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกค่ายเป็นสำคัญ กลุ่มคลื่นใหม่ยึดระบบการทำงานเป็นสำคัญ มุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ เน้นกระบวนการจัดค่ายที่กระตุ้นจินตนาการ ส่วนกลุ่มนาครในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่และมีขนาดใหญ่ของภาคใต้ แต่สมาชิกบางส่วนเริ่มสนใจการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนอย่างจริงจังในช่วงหลัง พ.ศ. 2550 โดยมีประมวล มณีโรจน์ เป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม โดยมีสมาชิกรุ่นแรกของกลุ่มจำนวนหนึ่ง และคนรุ่นใหม่บางคนที่มีความสนใจเข้ามาร่วมงานให้เข้มแข็งและชัดเจนมากขึ้น จัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกระดับตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

บทเรียนการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมานำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสาธิตการจัดค่ายตามโครงการวิจัยนี้ ชื่อค่าย “อ่าน-เขียน เปลี่ยนชีวิต” ระหว่างวันที่ 25-27 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ณ โรงเรียนชุมชนบ้านสะพานไม้แก่น ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สรุปผลได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการจัดค่ายที่เน้นให้สมาชิกค่ายใช้จินตนาการเขียนผลงานด้วยความสุข สามารถพัฒนาศักยภาพการอ่านการเขียนให้ดีขึ้น และช่วยปรับเปลี่ยนให้มีทัศนคติที่ดีในการมองหรือใช้ชีวิต การที่สมาชิกค่ายมีพัฒนาการเป็นไปตามแนวทางที่มีระบบ การเรียนรู้ที่ก้าวหน้ากว่าเดิมย่อมสร้างความพึงพอใจให้แก่คณาจารย์ได้เชื่อมั่นว่าสามารถต่อยอดทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ของคณะวิทยากรไปบูรณาการกับวิธีการสอนเชิงวิชาการในห้องเรียนก็จะทำให้การเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนเข้มแข็งยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ Choochuay (personal communication, July 27, 2020) ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสะพานไม้แก่น กล่าวว่า “การจัดค่ายนี้น่าจะเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กกล้าคิดและกล้าเขียนเพิ่มขึ้นจากที่ครูสอนในห้องเรียน เหมือนที่ได้ฟัง

การจัดกิจกรรมทำให้เห็นว่าเด็กกล้าคิดสิ่งที่ต่างออกไป ถือว่าค่ายครั้งนี้ประสบความสำเร็จ เพราะเด็กน่าจะรักการอ่านการเขียนมากขึ้น" ซึ่ง Boonruengroong (personal communication, July 27, 2020) ครูในโรงเรียนได้อธิบายความคิดเห็นเสริมว่า "ในฐานะที่สอนชั้น ป.3 สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ ของวิทยากรไปใช้กับเด็กในชั้นเรียนของตนเองได้ เช่น การร้องเพลง การถามคำคล้องจอง เปิดยูทูบให้เด็กฟังเพลง เขียนเรื่องสั้น ๆ เป็นต้น เทคนิคเหล่านี้จะนำไปใช้ได้เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนเพิ่มขึ้น เพราะจากที่สอนในชั้นเรียนปกติจะสอนแบบนิ่ง ๆ จึงนำเทคนิคของวิทยากรไปเสริมการจัดการเรียนการสอนได้"

ทัศนะใหม่ของการจัดค่ายของกลุ่มคลื่นใหม่ พบว่า มีการศึกษา ประมวลผล และสรุปผลการจัดค่ายแต่ละครั้ง จนค้นพบแนวทางการจัดค่ายอันเป็นบทเรียนสำคัญที่เน้นการอ่านการเขียนอย่างมีความสุข โดยสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดรับกับหลักสูตรการจัดค่าย เพื่อผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ก่อเกิดรูปแบบการจัดค่ายที่บูรณาการองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรงของคณะวิทยากรผู้เป็นนักเขียนและนักกิจกรรม

ส่วนบทเรียนการจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มนาครนั้น พบว่า มีความยืดหยุ่นสูงมาก ลดบทบาทความเป็นวิชาการลง โดยฝึกเขียนงานจากความรู้สึก เพื่อบอกเล่าเรื่องราวออกมาอย่างเป็นธรรมชาติและเรียบง่าย หลังจากเสร็จค่ายแล้ว จะไม่นิยมประเมินผลกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ปรับปรุงหลักสูตรการจัดค่ายครั้งต่อไป เพราะสมาชิกกลุ่มนาครไม่ได้มีหลักสูตรการจัดค่าย แน่นอนตายตัว แต่อาศัยการเจรจาและตกลงร่วมกันระหว่างคณะวิทยากรกับหน่วยงานหรือผู้จัดค่ายเป็นหลักรูปแบบหรือหลักสูตรค่ายแต่ละครั้งจะเกิดจากข้อตกลงร่วมกัน ผนวกกับประสบการณ์การจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มนาคร ซึ่งจะพิจารณาตามสภาพของค่ายครั้งนั้น ๆ เป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการจัดค่ายสาธิต ชื่อโครงการ "สาธิตค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของกลุ่มวรรณกรรมนาคร" ชื่อรอง "การอ่านการเขียน เปลี่ยนชีวิต" ระหว่างวันที่ 7-9 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ณ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

พบว่าจุดเด่นของการจัดค่ายโดยสมาชิกกลุ่มนาครคือ กระบวนการนำเสนอผลงานให้เพื่อนร่วมค่ายรับฟัง ซึ่งมีผลดีต่อตัวสมาชิกค่าย ช่วยให้กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจที่จะบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตระหว่างกัน จุดประกายความคิดและความฝันของสมาชิกค่าย ตลอดจนเพิ่มโอกาสให้สมาชิกค่ายเห็นโลกภายนอกผ่านการอ่านการเขียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกค่ายอย่าง Chuthong (personal communication, August 8, 2020) ว่า "ฉันประทับใจในการเข้าค่ายครั้งนี้ได้มีประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น ได้พบปะกับนักเขียน เพื่อน ๆ จากสถาบันต่าง ๆ ที่หลากหลาย และได้สร้างสัมพันธไมตรีที่ดี ฉันมีความสุขมาก ตื่นเต้นกับกิจกรรมสนุกสนานมากมาย เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตที่ได้มีความประทับใจเก็บไว้เป็นความทรงจำ และฉันคาดหวังว่า กิจกรรมแบบนี้ต้องจัดขึ้นอีก" ซึ่งการส่งเสริมทักษะการอ่านการเขียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของสมาชิกค่ายที่ทุกคนเห็นว่าไม่เอาไหนหรือแย่ที่สุดให้ดีขึ้นได้อย่างรวดเร็ว สิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้ผู้จัดค่ายเปิดใจและให้โอกาสสมาชิกค่าย ถือเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การนำเสนอผลงานของสมาชิกค่ายจะปรับทัศนคติให้วิทยากรมองศักยภาพของสมาชิกค่ายด้วยใจเป็นกลาง อีกทั้งการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนยังส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเยาวชนรักการอ่าน หากเยาวชนได้เข้าร่วมค่ายจะเห็นคุณค่าของการอ่านว่าการเสพความรู้จากตัวอักษรทำให้เข้าใจความหมายสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและสร้างเป้าหมายที่เข้มแข็ง แต่ก็ต้องมี

ความแข็งแกร่งมากพอต่อการขจัดปัญหาชีวิตด้วยตนเอง

นอกจากนี้ การเข้าค่ายยังเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกค่ายกับวิทยากรให้ผูกพันกัน ก่อเกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน หลังจากจบค่ายก็ยังติดต่อและไปมาหาสู่กันเสมอ ซึ่งสมาชิกกลุ่มนาครได้ใช้ประสบการณ์ทางวรรณกรรมในฐานะวิทยากรของค่ายแก้ปัญหาให้สมาชิกค่าย โดยการเชื่อมกิจกรรมในค่ายกับภารกิจของหน่วยงานผู้ร่วมจัดเพื่อยกระดับความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้มีความชัดเจนขึ้น จนสามารถนำไปสู่การแก้ไขในระดับนโยบายของหน่วยงานได้ ดังที่ Maneerot (personal communication, November 2, 2019) กล่าวว่า “คือแค่ว่าเราหวังให้เด็กสนใจที่จะเขียน ในตอนหลังเป้าหมายของค่ายจะเปลี่ยนไป จากความหวังที่จะสร้างนักเขียน มาเป็นการสร้างให้เด็กสนใจการเขียนมากกว่า แต่หลัง ๆ ก็เปลี่ยนไปอีก เปลี่ยนไปเป็นการเยียวยา”

การจัดค่ายของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครนั้น แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันบางประการ กล่าวคือ กลุ่มคลื่นใหม่จะมีกระบวนการจัดค่ายที่เน้นแบบแผนกิจกรรมหรือหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อมุ่งผลด้านการพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกค่ายอย่างเป็นระบบ ขณะที่กลุ่มนาครนั้นจะเน้นกระบวนการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ แต่ค่ายของทั้งสองกลุ่มกลับมีเป้าหมายและแนวคิดแบบเดียวกัน คือ ต้องการให้สมาชิกค่ายมีความสุขในการเขียน ลดความเข้มข้นของความรู้หรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเขียนลง และเน้นกิจกรรมที่สร้างความใกล้ชิดระหว่างวิทยากรกับสมาชิกค่าย กำหนดกิจกรรมให้สมาชิกค่ายได้เรียนรู้และฝึกเขียนงานจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการเขียนด้วยความรู้สึกหรือเขียนจากจินตนาการ มากกว่าการยึดติดกับทฤษฎีหรือหลักการแบบเข้มงวดมาจำกัดความคิด

2. นำเสนอรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนที่บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่

รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มคลื่นใหม่เกิดจากการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างลงตัว ระหว่างความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ ภาษา แนวทางการเขียน แนวทางการอ่าน จินตนาการ กิจกรรมการอ่านและเขียน นันทนาการ ระเบียบวินัย การวิพากษ์วิจารณ์ การชื่นชม จำนวนสมาชิกค่าย ลักษณะและจำนวนวิทยากรลักษณะสถานที่ และระยะเวลา โดยอาศัยประสบการณ์อย่างยาวนานมากกว่าสองทศวรรษ จากจำนวนการจัดค่ายเกือบสามร้อยครั้ง ซึ่งรูปแบบการจัดค่ายจากการถอดบทเรียน คือ ค่าย **“การอ่าน การเขียน เปลี่ยนชีวิต”** มีดังนี้

วันที่หนึ่ง

08.30-09.45 น.	ลงทะเบียน/พิธีเปิด
09.45-10.00 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.00-10.30 น.	แนะนำวิทยากร, นันทนาการ, บทเพลงต้อนรับสู่ค่ายฯ
10.30-12.00 น.	บรรยายเรื่อง “การอ่านการเขียนเปลี่ยนชีวิต”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.00 น.	บรรยายเรื่อง “การเขียนกลอนสี่”

14.00-14.45 น. สร้างสรรค์ผลงาน (กลอนสี่)
14.45-15.00 น. รับประทานอาหารว่าง
15.00-16.00 น. สร้างสรรค์ผลงาน (กลอนสี่) (ต่อ)
16.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

วันที่สอง

08.30-08.45 น. นันทนาการ
08.45-09.15 น. นำเสนอผลงาน (กลอนสี่)
09.15-10.30 น. บรรยายเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
10.30-10.45 น. รับประทานอาหารว่าง
10.45-11.15 น. ศึกษาตัวอย่างเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
11.15-12.00 น. สร้างสรรค์ผลงาน (เขียนเรื่องและวาดภาพจากจินตนาการสู่งานเขียน)
12.00-13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.45 น. สร้างสรรค์ผลงาน (เขียนเรื่องและวาดภาพจากจินตนาการสู่งานเขียน
14.45-15.00 น. รับประทานอาหารว่าง
15.00-16.00 น. บรรยายเรื่อง “อ่านหนังสือสนุกกว่าที่คิด”
16.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

วันที่สาม

08.30-08.45 น. นันทนาการ
08.45-09.15 น. นำเสนอผลงาน “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
09.15-10.15 น. บรรยายเรื่อง “การเขียนความเรียง”
10.15-10.30 น. รับประทานอาหารว่าง
10.30-11.00 น. ศึกษาตัวอย่างความเรียง
11.00-12.00 น. สร้างสรรค์ผลงาน (ความเรียง)
12.00-13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-13.15 น. นันทนาการ
13.15-13.45 น. นำเสนอผลงาน (ความเรียง)
13.45-14.15 น. ความรู้สึกจากการเข้าค่าย
14.15-15.00 น. มอบเกียรติบัตรและพิธีปิด
15.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

รูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของสมาชิกกลุ่มนาคร

รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มนาคร แม้ว่าจะมีความยืดหยุ่นสูงมาก เพราะมีความเชื่อและเป้าหมายสำคัญคือ ถ้าสมาชิกค่ายมีความสุขจะเป็นปัจจัยให้เกิดการสร้างงานเขียนที่ดี จึงต้องการให้สมาชิกค่ายมีความสุขในขณะร่วมกิจกรรม แต่กลุ่มนาครก็มีกระบวนการที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการอ่านการเขียนได้ การกำหนดรูปแบบค่ายของกลุ่มนาครก็ได้วิเคราะห์ความเหมาะสมระหว่างความเชื่อและประสบการณ์การจัดค่ายมานานนับสิบปี โดยบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นจริง ๆ เป็นฐานสำหรับกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ การกระตุ้นความคิด จินตนาการ แนวทางการเขียน แนวทางการอ่าน กิจกรรมการอ่านและเขียน ลักษณะงานเขียนที่ควรจะเป็น นันทนาการ การวิพากษ์วิจารณ์ การชื่นชม จำนวนสมาชิกค่าย ลักษณะและจำนวนวิทยากรลักษณะสถานที่ และระยะเวลา ทั้งนี้คำนึงถึงความเชื่อพื้นฐานของคณะวิทยากรและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมาย รูปแบบการจัดค่ายของกลุ่มนาครจากการถอดบทเรียน คือ ค่าย **“การอ่าน การเขียน เปลี่ยนชีวิต”** มีดังนี้

วันที่หนึ่ง

09.00-09.45 น.	ลงทะเบียน/พิธีเปิด
09.45-10.15 น.	แนะนำวิทยากร, นันทนาการ, บทกวีต้อนรับ
10.15-11.00 น.	บรรยายเรื่อง “จากจินตนาการสู่งานเขียน”
11.00-12.00 น.	ศึกษาตัวอย่างผลงาน “ตัวอย่างที่ดีมีคุณค่า”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-16.30 น.	สร้างสรรค์ผลงาน 1 (ความเรียง)
16.30-18.00 น.	เข้าที่พัก, ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
18.00-19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00-20.00 น.	นำเสนอผลงาน, นันทนาการ
20.00 น.	เข้านอน

วันที่สอง

07.30-08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30-09.00 น.	นันทนาการ
09.00-10.00 น.	บรรยายเรื่อง “บทกวี”
10.00-12.00 น.	บรรยายเรื่อง “เรื่องสั้น”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.00 น.	สนทนากลุ่มย่อยกับวิทยากร กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 ...
14.00-16.30 น.	สร้างสรรค์ผลงาน เรื่อง “ตัวเองในงานเขียน”
16.30-18.00 น.	ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
18.00-19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น

19.00-20.00 น. แนะนำหนังสือน่าอ่าน, นันทนาการ
20.00 น. เข้านอน

วันที่สาม

07.30-08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
08.30-10.00 น. วิจารณ์ผลงานเขียนนักเรียน
10.00-11.30 น. พบวิทยากรประจำกลุ่มเพื่อปรับปรุงผลงานเขียน
11.30-12.00 น. ความรู้สึกจากการเข้าค่ายฯ
12.00-13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
13.00-14.15 น. นำเสนอผลงานเขียน เรื่อง “ตัวเองในงานเขียน”
14.15-15.00 น. มอบเกียรติบัตรและพิธีปิด
15.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ พักรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.00 น. และเวลา 14.30 น.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การถอดบทเรียนการจัดค่ายของทั้งสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่และกลุ่มนาครนั้น เมื่อพิจารณาจากช่วงเวลาย้อนหลัง 10 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2550 จนถึง พ.ศ. 2560 ได้แสดงให้เห็นประสบการณ์อย่างชัดเจนของสมาชิกกลุ่มคลื่นใหม่ โดยเฉพาะค่ายสาธิตของโครงการวิจัย เป็นการตอกย้ำแนวทางความเชื่อและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดค่าย เน้นความจริงจังและรอบคอบในการคัดเลือกคณะวิทยากรและการแบ่งหน้าที่ในค่าย เพื่อประโยชน์ของสมาชิกค่ายเป็นสำคัญ ส่วนประเด็นด้านรูปแบบและหลักสูตรนั้น กลุ่มคลื่นใหม่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งการเขียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง เน้นกระตุ้นจินตนาการ และปลูกฝังระเบียบวินัยแก่สมาชิกค่าย แต่สามารถปรับให้เหมาะสมไปตามสถานการณ์ เพื่อให้การจัดค่ายการอ่านการเขียนแต่ละครั้งบรรลุจุดมุ่งหมายคือ สมาชิกค่ายใช้จินตนาการเขียนด้วยความสุข สามารถพัฒนาศักยภาพการอ่านการเขียนให้ดีขึ้น ช่วยปรับให้มีทัศนคติที่ดีในการมองหรือใช้ชีวิต ตลอดจนครูสามารถนำวิธีการของคณะวิทยากรไปบูรณาการกับวิธีการสอนในห้องเรียนได้ นอกจากนั้น ยังมีการรวบรวมผลงานเขียนมอบให้สถาบันผู้จัดโครงการ และมีการจัดพิมพ์หนังสือผลงานเขียนของสมาชิกค่ายด้วย เช่น ดินสอที่ไม่มีวันเหลาหมด (2556) ต้นกล้าวรรณกรรมภาคใต้ (2555) พหุวัฒนธรรมบ้านฉัน (2562) พหุวัฒนธรรมบ้านฉัน (2563) เป็นต้น

ส่วนการถอดบทเรียนของสมาชิกกลุ่มนาครนั้น มีประสบการณ์มายาวนาน ในฐานะกลุ่มวรรณกรรมเก่าแก่ของภาคใต้ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เมื่อสังเคราะห์บทเรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาแล้วนำเสนอเป็นค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนสาธิตตามโครงการวิจัยนี้ ได้แสดงลักษณะการจัดค่ายซึ่งจะเน้นกลุ่มด้อยโอกาสหรือสมาชิกที่มีปัญหาในชีวิต แต่มีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการร่วมกิจกรรมการอ่านการเขียน ดังนั้น หลักสูตรและรูปแบบจึงเน้นการอ่านการเขียนอย่างมีอิสระและเป็นการดูแลจิตใจของสมาชิกค่ายด้วย จึงมีความยืดหยุ่นสูงทุกกรณี ไม่ได้กำหนดตายตัว เน้นให้สมาชิกค่ายมีความผ่อนคลายเป็นกันเองกับวิทยากร ลดการบรรยายบนเวที จัดกิจกรรมให้คุ้นเคยกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกค่ายพูดคุยกับวิทยากรมากที่สุด พยายามให้เกิดบรรยากาศ “การบอกเล่าเรื่องตัวเอง” ของสมาชิก จนเกิดผลงานเขียนของสมาชิกเป็นหนังสือหลายเล่ม เช่น สงขลา ดวงตา และรอยยิ้ม (2562) สงขลา ขอบฟ้าและดวงดาว” (2561) แผ่นดินของเรา สะเดาที่วาดหวัง (2561) สะเดา พรมแดนฤๅขังปีกนกบิน (2560) ทอดยาวไปถึงแรงโน้มถ่วง (2560) เขียนโลกด้วยมือเรา (2552) เป็นต้น

การจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนของทั้งสองกลุ่ม ต่างก็เน้นการอ่านการเขียนอย่างมีความสุข ดังนั้นแนวทางและรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาการอ่านการเขียนทั้ง 2 รูปแบบนั้น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือองค์กรที่สนใจการพัฒนาการอ่านการเขียนในรูปแบบค่าย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางหรือประยุกต์ให้เหมาะสมแก่ภารกิจได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการศึกษาพัฒนาการของสมาชิกค่ายที่เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ เช่น โรสนี, อัษฎาวุธ ไชยวรรณ, รังสิมันต์ จุลหริก เป็นต้น

References

Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission. (2012). **Lesson Learned of Learner Development Activities : The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)**. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission. (In Thai)

Dinlansagoon, M., Wattanachai, W., Phimdee, P., & Janwong, J. (2013). **Contemporary Writers of The South : Group Formation and Roles**. Songkhla: Thaksin University. (In Thai)

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. (2018). Royal literary work entitled "Chan Chob An Nangsue", in **Jitralada School's Yearbook, 25 March, 1970**. Retrieved from https://www.dip.go.th /files/Busarin (In Thai)

Indrabhinduvat, W. (2003). "Knowledge Management", **Ngarm Kham Wan Larn Jai Thawin**. Bangkok: The University of Thai Chamber of Commerce. (In Thai)

Matmungkun, U. (2011). **Writing Development of Early Childhood Children. Enhancing Paper Arts Activities**. (Master's thesis) Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)

Office of the Education Council. (2017). **Thailand Education Scheme (2017-2036)**. Bangkok: Office of the Education Council. (In Thai)

Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). **The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board. (In Thai)

Sidala, Y. (2007). **Lesson Learned... is not as difficult as it seems**. Retrieved From http://newsser.fda.moph.go.th/rumthai/userfiledownload/asu96 dl.pdf.